

**ŠVEITSI-EESTI**  
koostööprogramm



Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra



KESKKONNAAMET

# Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

## Keskkonnaamet

### **Raespa hoiuala**

2026

Kirsi Loide



PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

## Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	<b>Raespa hoiuala</b>
KKR kood	KLO2000285
Asukoht (maakonnad)	Pärnumaa
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2007
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	ei kohaldu
loodusreservaatide kogupindala	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite arv	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite kogupindala	ei kohaldu
piiranguvööndite arv	ei kohaldu
piiranguvööndite kogupindala	ei kohaldu
IUCN kategooria(d)	VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Raespa loodusala, Pärnu lahe linnuala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	245 ha
Maismaa pindala (ha)	241 ha
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	230,5 ha
Kaitsekorralduskava nimi	Raespa hoiuala kaitsekorralduskava
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2014-2023
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Kirsi Loide
Tulemuslikkuse hindamise aasta	2026
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	28.05.2026
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	Teadaolevalt ei ole varem hinnatud
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	

## Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	<b>Kas alal on (ajakohane) kava?</b>	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Alapõhine kava ja lisaks pärandniitude tegevuskava
planeerimine	seisund	<b>Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?</b>	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	KKK	
planeerimine	seisund	<b>Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?</b>	Seisund oli määratud $\geq 90\%$ väärtustele	KKK	
planeerimine	seisund	<b>Milline oli elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?</b>	Väga hea - $\geq 90\%$ seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuritud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	2012. a metsaelupaikade inventuuri ning PKÜ 2010. a ja 2011. a poollooduslike koosluste inventuuri andmete baasil täpsustati hoiuala elupaikade kaardikihti.
planeerimine	seisund	<b>Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?</b>	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	; KKK	Andmelünki ei esinenud, elupaigatüüpide andmestik tugineb eelnevatel inventuuridel.
planeerimine	survetegurid	<b>Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?</b>	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	
planeerimine	survetegurid	<b>Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?</b>	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud kõikide kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	Survetegurid on iga elupaigatüübi kohta ning esitatud on ka nendega tegelemise prioriteetsus.
planeerimine	survetegurid	<b>Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?</b>	rohumaade hülgamine; ehitustegevus ja asustus; inimtekkelised veerežiimi muutused; metsandus	KKK	Pärandniitude hoolduse lakkamine; Pärandniitudele ehitamine; Uute kraavide rajamine ja olemasolevate rekonstrueerimine; Raie elupaigatüüpides
planeerimine	survetegurid	<b>Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?</b>	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	
planeerimine	eesmärgid	<b>Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?</b>	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	<b>Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?</b>	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovivat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	
planeerimine	eesmärgid	<b>Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?</b>	Ei	KKK	
planeerimine	eesmärgid	<b>Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?</b>	Jah	KKK, RT	Eesmärgid on seatud ka elupaigatüüpidele 6510 ja 9080*.
planeerimine	meetmed	<b>Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?</b>	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK	
planeerimine	meetmed	<b>Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?</b>	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	
planeerimine	meetmed	<b>Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?</b>	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	KKK	
planeerimine	meetmed	<b>Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?</b>	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	Sellistele surveteguritele, millele on võimalik meetmeid planeerida on need planeeritud.
rakendamine	sisendid	<b>Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?</b>	Ei, kaitsekorraldusperioodid ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	KKK	
rakendamine	sisendid	<b>Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?</b>	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemusliikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	KKK, EELIS	Metsaelupaikade inventuur 2025. Pärandniitude seisundihinnangud 2018 ja 2020.
rakendamine	sisendid	<b>Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?</b>	Vajalik oleks vanade andmetega pärandniitude seisundi hindamine.	Hindaja ekspertarvamus	Kõikide pärandniitude kohta ei ole uuendatud seisundiinfot ja seda ei saa teada ka hooldamiste kaardikihtidelt.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	sisendid	<b>Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?</b>	Seiretulemusi on suures osas kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	KKK, EELIS	Hindaja arvestab vastamisel, et inventuuri tulemused näitasid, et kaitse korraldus on üldjoontes sobiv ja seda pole vaja muuta.
rakendamine	protsess	<b>Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?</b>	Jah - huvirühmi kaasati	KKK, protokollid	KKK lisas on toodud koosolekute kuulutused ja protokollid. Toimus 2 koosolekut.
rakendamine	protsess	<b>Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?</b>	Jah - huvirühmi kaasati	KKK, protokollid	
rakendamine	protsess	<b>Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?</b>	Jah - tekkis konflikte	KKK, protokollid	
rakendamine	protsess	<b>Nimetage olulisemad konfliktkohad</b>	meetmetega seotud mõjud; vastuseis alal lubatud või läbi viidud tegevustele	KKK, protokollid	Maaomanike soov kraave rekonstrueerida aga kaitseväärtuste jaoks oleks vajalik kinni panna.; Maaomanikud kritiseerisid, et pärandniidud on hooldusest väljas ja keegi ei taha hooldada.
väljundid	meetmed	<b>Milline on kavas määratud poollooduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistöde ellu viimise seis?</b>	Vähem kui pool (<50%) planeeritud taastamistödest on rakendatud	KKK, EELIS, RMK, ELF, KIK, LHT kihid	Taastatud on 2,06 ha rannaniite, kõik teised taastamised on tegemata. Eesmärk oli taastada 117 ha pärandniite.
väljundid	meetmed	<b>Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistöde ellu viimise seis?</b>	Ei ole asjakohane	KKK	
väljundid	meetmed	<b>Milline on koosluste hooldamistöde ellu viimise seis?</b>	Vähem kui pool (<50%) hooldust vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	KKK, EELIS	2023. a oli hoolduses 13,15 ha, sellest 2,23 ha niidud, mis ei ole kaitse-eesmärgiks. KKK seadis eesmärgiks, et kava lõpuks on hoolduses 138 ha.
väljundid	meetmed	<b>Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?</b>	Ei ole asjakohane	KKK	
väljundid	meetmed	<b>Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?</b>	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KKK, LHT kiht	2020. a ja 2021. a rajatud 1129 m karjaaedu.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	<b>Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtjaks rakendamata ja miks?</b>	Pärandniitude taastamine ja hooldamine ettenähtud ulatuses, elupaigatüüpide inventuur ettenähtud ulatuses, vahehindamine, kava uuendamine, hoiuala määruse uuendamine	KKK, KE, EELIS, RMK, LHT, KIK, ELF kihid	
väljundid	meetmed	<b>Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?</b>	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KKK, EELIS	Tehtud on mingile osale elupaigatüüpidele uued inventuurid (metsad ja osad PLK-d).
väljundid	meetmed	<b>Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?</b>	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	KKK, KIRKE	
väljundid	meetmed	<b>Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?</b>	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KKK, külastustaristu kaardirakendus	KKK-s ettenähtud 2 tähist on paigaldamata.
väljundid	meetmed	<b>Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?</b>	Ei ole selliseid tegevusi tehtud	KKK, RMK, ELF, KIK, LHT kihid	
väljundid	tulemused	<b>Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?</b>	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	KKK, RT	
väljundid	tulemused	<b>Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?</b>	Vähem kui poolte (<50%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks	EELIS, KKK, Tableau	Kuna enamus pärandniite on hooldusest väljas ja taastamisi ei ole tehtud, siis on nende seisund kindlasti halvenenud, vaid väga väike hulk on jätkuvalt hoolduses olevaid alasid. Metsaelupaikade seisund on paranenud.
väljundid	tulemused	<b>Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?</b>	1630*, 5130, 6210, 6280*, 6530*	KKK, EELIS, Tableau	
väljundid	tulemused	<b>Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?</b>	Pärandniitude taastamine on vaja ära teha ja kõik niidud võtta hooldusesse.	Hindaja ekspertarvamus	
väljundid	tulemused	<b>Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?</b>	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	ELME2	6,66
väljundid	tulemused	<b>Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?</b>	Ökoloogiline sidusus on stabiilne	ELME2	54,84
väljundid	tulemused	<b>Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?</b>	Puuduvad teadaolevad rikkumised	VMP, OKAS	2017. a üks plaaniline kontroll hoiualal ehitamise nõuetest kinnipidamises, rikkumised puudusid.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	<b>Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?</b>	Jah	Hindaja ekspertarvamus	
väljundid	tulemused	<b>Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?</b>	Ei	KKK, RT, EELIS	
väljundid	tulemused	<b>Kui määruses nimetatud ala kaitseväärtused ei ole asjakohased, siis millised muudatused oleksid vajalikud?</b>	Lisada kaitse-eesmärkide hulka kõik alal tegelikult leiduvad elupaigatüübid. LISADA: 1220, 6410, 6510, 9080*	Tableau, EELIS, RT	
muu	muu	<b>Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada</b>	Tähelepanekud puuduvad		

## Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
<b>Koondskoor</b>	<b>90</b>	<b>62</b>	<b>68,9%</b>
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	9	9	100,0%
Survetegurid (planeerimine)	9	6	66,7%
Eesmärgid (planeerimine)	12	9	75,0%
Meetmed (planeerimine)	6	6	100,0%
Sisendid (rakendamine)	9	7	77,8%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	18	5	27,8%
Tulemused (väljundid)	18	11	61,1%

<b>Üldine</b>	3	3	100,0%
<b>Planeerimine</b>	36	30	83,3%
<b>Rakendamine</b>	15	13	86,7%
<b>Väljundid</b>	36	16	44,4%

## Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
<b>Kaitseväärtus</b>	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
<b>Kaitse-eesmärk</b>	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
<b>Kava</b>	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
<b>KKK</b>	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
<b>Kaitsekorraldusperiood</b>	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
<b>Survetegur</b>	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
<b>Kaitsekorralduslikud meetmed</b>	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitse eesmärgest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
<b>SMART</b>	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
<b>Väljund (rakendatud tegevus)</b>	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
<b>Tulemus (saavutatud seisund)</b>	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
<b>PAME hindamine</b>	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitse eesmärgi.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaarialad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segaallikatest põhjustatud reostus	heitved, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown = XX